DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-11-99-17>

УДК 81'366.55

Романишин Н.І., Блащак Л.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

КОНЦЕПТОТВОРНА ФУНКЦІЯ ЕПІТЕТА У ПОЕЗІЇ ДЖОНА КІТСА: КОРПУСНОБАЗОВАННИЙ ПІДХІД ДО АНАЛІЗУ

Анотація. У статті розкрито концептотвірну функцію епітету в поетичній системі Джона Кітса, особливості семантико-когнітивних аспектів епітетів як елементів поетичного дискурсу автора. Дослідження проведено на основі корпуснобазованого підходу та застосування програми конкордансу і програми семантичного аналізу тексту Tropes. На основі частотності іменників та прикметників виявлено домінантні образні моделі епітетизації в поетичному дискурсі Джона Кітса. Встановлено найчастотніші прикметники та іменники, які виконують стилетвірну та концептотвірну функції та відображають ідіостилістичні преференції поета. Визначено концептуальні домени, які художньо означаються за допомогою епітетів у поезії Кітса.

Ключові слова: Джон Кітс, ідіостиль, художній/поетичний концепт, епітет, троп, корпусний підхід аналізу.

Romanyshyn Nataliia, Blashchak Lidia

Lviv Polytechnic National University

CONCEPT CREATIVE FUNCTION OF EPITHET IN JOHN KEATS'S POETRY: A CORPUS BASED APPROACH TO THE ANALYSIS

Summary. The article reveals the conceptual function of the epithet in the poetic system of John Keats, the features of semantic and cognitive aspects of epithets as elements of author's poetic discourse. The study was conducted on the basis of a corpus-based approach and the application of the concordance program and the program of semantic analysis of the text Tropes. Based on the frequency of nouns and adjectives, the dominant figurative models in the poetic discourse of John Keats have been revealed. The most frequent adjectives and nouns that perform stylistic and concept-forming functions and reflect the poet's idiosyncrasy preferences have been established. Conceptual domains that are artistically actualized by the epithets in Keats' poetry are identified. The main way of explicit verbalization of conceptual information is considered to be the keywords, their compatibility and the thematic vocabulary. To optimize the process of keyword selection, the method of constructing concordances of the whole array of author's texts was used. In the work based on the frequency analysis the cognitive and conceptual function of the epithet in the poetry of John Keats was defined. The quantitative analysis of the lexical content of poetic contexts of John Keats was applied to define the author's conceptual system. With the help of the above-mentioned programs the contexts of micro concepts that undergo epithetization were established. Man – man (physical, emotional, behavioral, social); Man is an animal; Man – the physical world (parameters: light, color, temperature); Man – art (music); Man – man (emotional, behavioral, social); Man – the physical world (parameters: matter) are the most frequent figurative models on the basis of which poetic epithets are created. The epithet occupies an important place in the poetics of John Keats. The poet assimilates traditional figurative forms, associated, fixed epithets, endowing them with new meanings within the specific poetic contexts.

Keywords: John Keats, idiosyncrasy, artistic / poetic concept, epithet, trope, corpus approach to analysis.

Постановка проблеми. Дослідження, що виконуються у межах когнітивно-антропоцентричної парадигми сучасної лінгвістики, прагнуть розкрити зв'язок мови та людської когніції, пізнання, креативності, досягнути сутність процесів мовного моделювання дійсності у дискурсі, зокрема художньому / поетичному. Особливої актуальності набуває необхідність поглибленого вивчення мови художнього дискурсу окремого автора або авторів шляхом дослідження їхніх ідіостилів та системи виразально-зображальних засобів. Перед аналітичною діяльністю науковця постає вимога досягнення максимальної об'єктивності результатів, що можуть бути отримані шляхом формалізації опису мовних явищ завдяки можливостям автоматизованої обробки тексту, інструментам корпусної лінгвістики та ідеографічної лексикографії.

Лінгвістика художнього тексту активно застосовує формальні методи опису та опрацювання мовного матеріалу, алгоритми та методи корпусних досліджень, семантичного опрацювання природної мови за допомогою спеціальних

комп'ютерних програм. Сама природа художньої мови суперечлива. З одного боку, зміст тексту не може бути виведений із суми значень слів, адже на семантику тексту впливають різноманітні фактори. З іншого боку, частотність мовних елементів тексту, яка є одним із засобів формалізації цього складного та неоднозначного лінгво-когнітивного та лінгво-семіотичного об'єкта, дозволяє дослідникам досягти системного опису як сенсу конкретного твору, так і специфіки цілих індивідуально-авторських художніх систем. Розвитку формальної поетики сприяють можливості швидкої обробки великих обсягів даних та створення корпусів, які спроможні проявити смислову структуру тексту, а також концептуальні та стилістичні особливості авторського ідіостилу та його відмінності від інших художніх систем. Дослідження такого плану зумовлені зростаючими вимогами до об'єктивації вивчення тексту та пошуку формалізованих шляхів виявлення індивідуально-авторських ознак літературних творів.

У фокусі цього дослідження перебуває епітет як один із основних зображально-виразальних

засобів поетичного мовлення та елемент лінгво-огнітивного плану, який бере участь у створення концептуального простору поетичного твору та формуванні його когнітивно-семантичних та лінгво-поетичних особливостей. Матеріалом дослідження обрано поезію представника молодшої генерації англійського Романтизму – Джона Кітса.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Епітет неодноразово ставав предметом лінгвістичного вивчення. До аналізу особливостей семантики епітетів, їхнього мовного вираження та функціонування в художньому тексті зверталися Ф.І. Буслаєв, О.М. Веселовський, О.О. Потебня, С.Я. Єрмоленко, С.П. Бирик, Л.О. Пустовіт, Н.М. Сологуб, В.В. Красавіна. Різноманітне вивчення епітетів перебуває, однак, на периферії досліджень з лінгвопоетики та таких сучасних напрямків лінгвістики, як когнітивна поетика та когнітивна стилістика, де основним об'єктом дослідження є інші засоби образності, зокрема метафори, метонімії та порівняння (праці В. Москвіна, Т. Онопрієнка; Б. Томашевського, С.Я. Єрмоленко, С.П. Бирик та Л.О. Пустовіт) [1; 2; 4; 5].

Незважаючи на здобутки української та зарубіжної лінгвістики у дослідженні естетики та поетичної системи Романтизму ідіостиль Джона Кітса не отримав достатньої уваги науковців. В українській лінгвістиці окремі аспекти цієї проблематики висвітлені у працях Романишин Н.І. [3, с. 426–466].

Метою цієї статті є розкрити концептотвірну функцію епітету в поетичній системі Джона Кітса. Об'єктом аналізу обрано систему поетичних епітетів у творах цього автора. Предметом аналізу – є особливості семантико-когнітивних аспектів епітетів як елементів поетичного дискурсу Джона Кітса. Основною дослідницькою платформою є здійснення лінгвопоетичного дослідження на основі корпуснобазованого підходу та застосування програми конкордансу і програми семантичного аналізу тексту Tropes.

Виклад основного матеріалу. У творенні естетичної вартості художнього тексту беруть участь усі рівні мови – від фонетичного до синтаксичного, але основна роль належить образній системі твору, вербалізованій різноманітними тропами, серед яких особливе місце належить епітету. Зі сучасних наукових позицій тропи осмислюють як лінгвоментальні категорії, у яких нерозривно пов'язані об'єктивно-пізнавальні та суб'єктивно-творчі аспекти. Художній концепт, як і художній образ, розглядають як фрагмент ментальних структур авторської свідомості. Як наслідок, способом осягнення естетичного феномену образності стає поетапний аналіз твору від мовного субстрату до концепту, у якому зримо представлений відповідний предмет. Концепт «заданий» в художньому творі, а його реконструкція можлива за слідами його репрезентації: ключовими словами, синонімічними рядами, семантико-асоціативними рядами імені концепту та іншими групуваннями лексики, зокрема й під час аналізу тропів як результату перетворення мовного матеріалу. Вербальні образи, поряд із так званою «безобразною лексикою», семантичними зрушеннями та конотативними

нашаруваннями є засобом експлікації, розгортання художнього концепту. Дослідницький алгоритм, який відображає динамічний характер формування та функціонування концептуальної системи художнього тексту в площині її лінгво-поетичного вияву, передбачає розвиток вектора аналітичних процедур від художніх ресурсів мови тексту до концепту, опису концептосфери твору, визначення місця художнього концепту у світогляді автора.

Основним способом експліцитної вербалізації концептуальної інформації вважають ключові слова, їхню сполучуваність, тематичну лексику. Для оптимізації процесу виділення ключових слів високопродуктивною є методика побудови конкордансів як окремих творів, так і всього масиву авторських текстів. Укладені конкорданси для відповідного корпусу текстів дозволяють виділяти та групувати концептуально навантажену лексику відповідно до тематичного «зрізу» контексту, виокремлювати необхідні фрагменти текстів для подальшого аналізу дистрибуції, сполучуваності та семантичного наповнення лексичних вербалізаторів концептів у межах мікрота макроконтекстів.

Концептуальна функція епітету в поетичному дискурсі Джона Кітса (на основі частотності субстантивних компонентів). Для визначення значення та функції епітету у вербалізації стрижневих концептів поетики Джона Кітса у дослідженні було проведено двоетапний аналіз поетичних текстів. На першому етапі будують концептуальний профіль поезії автора. Для цього використовуємо програму семантичного аналізу тексту TROPES. За даними програми TROPES було встановлено, що найбільш репрезентативними концептуальними сферами поетики Джона Кітса є: Body, feelings, plants, time, animal, space/environment, abstract characteristics, mythology, water, death, life, woman, sleep, language/communication, appearance, cognition, nature/land, що представлені мікроконцептами, номінації яких у поетичних контекстах перевищують 100 токенів (лексичних одиниць). Частотний розподіл елементів концептуального простору поезії Кітса представлено на діаграмі рис. 1.

Таким чином, концептуальний простір поетики Кітса налічує 17 найчастотніших концептуальних полів.

За допомогою програми встановлюємо специфіку лексичного наповнення кожного з виділених концептуальних полів та його варіативність. Для цього було здійснено частотний аналіз вербалізаторів мікроконцептів, що входять до кожного з виділених полів:

Body: eye, head, hand, heart, hair, face, ear, forehead, bosom, breast. Feelings: joy, love, pleasure, sorrow, delight, wonder, pity, hope. Plants: flower, tree, evy, bush, laurel. Time: day, night, morning, evening, time, end, hour. Animal: swan, skylark, nightingale. Space/environment: sun, planet, Mercury, moon, star, Jupiter, Venus, Saturn, heaven, space, sky, cloud, wind, lightning, rain. Abstract characteristics: silence, richness, harmony, strength, tone, echo, voice, sweetness, bitterness, reflection, vigour. Mythology: Heaven, Hell. Water: ocean, sea, river, lake. Death: death,

Рис. 1. Частотний розподіл елементів концептуального простору поезії Кітса

Джерело: розроблено авторами

tomb. Life: fate, destiny. Music: song, tune, lullaby, trumpet, harp, melodies. Woman: woman, lady, maid, girl, damsel. Sleep: sleep, dream, slumber, dosing. Language/communication: accent, word, speaking, book, poet, tale, story, gossip, greeting, letter. Appearance: beauty, charm, loveliness. Cognition: thought, mind, knowledge, memory. Nature/land: mountain, valley, forest, dymand, crystal, marbel, sand, water, gold, silver, steel, iron, garden, harvest, atom, desert.

У тій чи іншій мірі виділені іменники-номінації художніх мікроконцептів зазнають процесів художнього перетворення, переносного вживання та художнього означення (епітетизації). Тому другим етапом дослідження є аналіз специфіки процесів художнього означування. Цей етап аналізу був проведений за допомогою програми корпусного аналізу Ant.conc. Було встановлено співвідношення між частотою вживання іменника та частотністю контекстів його епітетизації. Було виявлено, що різні іменники мають різний ступінь епітетизації, вживаючись досить часто (ми аналізували контексти, що мають частоту більше 50), можуть не зазнавати процесів художнього означення. Художні мікроконцепти, що мають низький (менше 10 контекстів епітетизації) або нульовий ступінь епітетизації: ear, pity, skylark, nightingale, planet, Mercury, Jupiter, Venus Saturn., bitterness, Heaven, Hell, death, accent, letter, gossip, knowledge, memory, atom, desert. Однак, деякі з виділених мікроконцептів зазнають унікальної епітетизації, наприклад:

A gnawing – silent – deadly, quiet death; A bitter death – a suffocating death; O kindly muse! let not my weak tongue faulter; How vain for me the niggard Muse to tease; But might I now each passing moment give To the coy Muse some has been upstirr'd; From out its crystal dwelling in a lake, By a swan's ebon bill There saw the swan his neck of arched snow.

За допомогою програми було встановлено контексти мікроконцептів, що зазнають найвищої епітетизації. Це іменники *eye, head, hand, heart, voice, spirit, hour, day* (див. таблицю 1).

Таблиця 1
Співвідношення між частотою художніх мікроконцептів та їх ступенем епітетизації

Мікро-концепт	Частота вживання	Частота контекстів епітетизації	Відсоток
eye	215	188	87%
hand	96	81	84%
heart	98	83	85%
voice	67	62	92%
spirit	89	80	90%
hour	61	53	86%
day	121	65	53%

Джерело: розроблено авторами

Було також встановлено ступінь унікальності епітетів на основі виділених мікроконцептів. З поміж 400 контекстів епітетів на основі виділених мікроконтекстів відсоток унікальних метафоричних епітетів становить – 24 %. Наприклад: *The downcast eye, repentant of the pain; Their lips touch'd not, but had not bade adieu, As if disjoined by soft-handed slumber, And ready still past kisses to outnumber At tender eye-dawn of aureorean love.* Це свідчить про те, що для поезиї Кітса є типовим використання фіксованих, традиційних епітетів, які зазнають розширення смислу у конкретних поетичних контекстах та відображають специфічні та типові образні моделі.

Образні моделі епітетизації в поетичному дискурсі Джона Кітса. У світлі української та зарубіжної когнітивної лінгвістики та

когнітивної поетики продуктивним є розглядати образні процеси тексту у ракурсі теорії ментальних просторів, згідно з якою ментальні простори структуровано тими сутностями, котрі належать до різних царин словесного поетичного образу і співвідносяться між собою за допомогою мапування [6; 7]. Дослідження епітета можливе з позицій теорії концептуальних просторів, подібно до аналізу метафоричних структур. У результаті застосування теорії концептуальної інтеграції до дослідження семантики епітетів у поезії Джона Кітса на основі семантичного та концептуального аналізів були встановлені типові образні моделі: *Образні моделі частотних епітетів у поезії Джона Кітса – Концептосфера «Людина» та Концептосфера «Природа»*. До прикладу, покажемо специфіку актуалізації образних моделей трьох найбільш частотних епітетів у поезії Джона Кітса – Концептосфера «Людина»:

Художній мікроконцепт – eye. Основна образного означення: light, glow, brightness, calmness, behavioral aspect, sensations, feelings, attitude. **Типи образної моделі:** Людина – людина (фізичне, емоційне, поведінкове, соціальне); Людина – тварина; Людина – фізичний світ (параметри: світло, колір, температура).

Художній мікроконцепт – hand. Основна образного означення: sensations, feelings, attitude, actions, purity, age, strength, colour. **Типи образної моделі:** Людина – людина (фізичне, емоційне, поведінкове, соціальне); Людина – фізичний світ (параметри: температура, структура).

Художній мікроконцепт – voice. Основна образного означення: music, musical instrument, attitude, sensations, power. **Типи образної моделі:** Людина – мистецтво (музика); Людина – людина (емоційне, поведінкове, соціальне); Людина – фізичний світ (параметри: речовина).

Специфіка епітетизації концептосфери «Природа»:

Художній мікроконцепт – day, night, hour. Основна образного означення: age, time, feelings. **Типи образної моделі:** Час – Людина.

Художній мікроконцепт – heaven, sun, moon, star. Основна образного означення: brightness, colour, actions. **Типи образної моделі:** Природа – Людина; Природа – природа/фізичний світ (колір, температура, речовина, якість).

Художній мікроконцепт – flower, cloud. Основна образного означення: colour, purity, sensations, actions. **Типи образної моделі:** Рослина – Людина; Природа – природа (тварина, речовина).

На основі прикметників – похідних від аналізованих іменників утворено низку метафоричних епітетів та епітетів-персоніфікацій, а також епітетів, які входять до складу метонімії та метафонімії:

those little bright-eyed things; large-eyed wonder; Whereat, methought, the lidless-eyed train Of planets all were in the blue again; the blear-eyed nations in empurpled vests; The carved angels, ever eager-eyed; Zephyr, blue-eyed Faery; soft-handed slumber; warm-hearted Shakspeare; Sick-hearted, weary – so I took a whim To stray away into these forests drear; hard-hearted times When I had heard e'en of thy death perhaps; A rough-voiced war

against the dooming stars; Thy lute-voiced brother will I sing ere long; Free-voiced as one who never was; And in her bearing was a sort of hope; Then old songs waken from enclouded tombs; Spring's honied cud of youthful thought he loves To ruminate, and by such dreaming high Is nearest unto heaven: As thus she quick-voiced spake, yet full of awe.; O let me then by some sweet dreaming flee To her entrancements; And link'd to a dreaming fancy; To show this Castle, in fair dreaming wise; At tender eye-dawn of aurorean love: The winged boy I knew; the sun's bright eye.

На основі частотного аналізу було встановлено співвідношення семантичних типів епітетів: метафоричних та композиційних епітетів та співвідношення фіксованих, конвенційних епітетів та оригінальних, індивідуально-авторських. У результаті було виявлено, що поетичний дискурс Кітса характеризується високою частотою використання фіксованих епітетів, які зазнають розширення їхньої семантичної структури та композиційної моделі під впливом контексту. Іменники, які отримують художнє означення належать до різноманітних концептуальних доменів – природа, людина, абстрактні поняття, артефакти, мистецтво, світлові та кольорові ознаки об'єктів, фізичні явища, емоції, стани тощо. Наприклад, здійснений лексико-семантичний та стилістичний аналіз віршів *Imitation of Spenser* та *Ode on a Grecian Urn* засвідчує значне переважання фіксованих епітетів над метафоричними епітетами у співвідношенні 19:3 та 16:2 відповідно. Для верифікації наведеного твердження було проведено підрахунки частоти співвідношення фіксованих та оригінальних епітетів на основі 100 ліричних поезій автора. Графічно визначене співвідношення зображено на рис. 2.

Концептуальна функція епітету в поетичному дискурсі Джона Кітса (на основі частотності прикметників). Прикметник є основним структурним та смислотвірним елементом епітетних структур, оскільки виступає в ролі поетичного, образного означення. Таким чином, на основі частотного аналізу встановлюємо спектр семантичних класів прикметників, які утворюють епітети у поезії Джона Кітса. За даними програми Tropes епітети в аналізованих поетичних текстах належать до семантичних класів: об'єктивних, суб'єктивних та кількісних означень. Лексико-семантичний, стилістичний та контекстуальний аналіз вибраних поетичних контекстів, що містять епітети, однак, дозволяє припустити, що у функції епітетів виступають прикметники, що належать до усіх виділених семантичних класів. Поетичні контексти засвідчують однаково частотне використання прикметників (*ethereal, silver, numerous, many*), що виражають об'єктивну та суб'єктивну ознаку у функції художнього атрибута:

Sweet Hope, ethereal balm upon me shed. And wave thy silver pinions o'er my head; The breezes were ethereal, and pure; But let a portion of ethereal dew Fall on my head, That spreading in this dull and clodded earth; Gives it a touch ethereal – a new birth: Be still a symbol of immensity; A firmament reflected in a sea There they discoursed upon the fragile bar That keeps us

Рис. 2. Частотне співвідношення семантичних типів епітетів у поезії Джона Кітса

Джерело: розроблено авторами

from **our homes ethereal**; And what our duties there: **ethereal things** that, unconfined; Can make a ladder of **the eternal wind**, Beyond a mortal man impassion'd far; At these voluptuous accents, he arose, **Ethereal, flush'd**, and like a throbbing star Seen mid the sapphire heaven's deep repose; And gave a roar, as if of earthly fire, That scared away **the meek ethereal Hours** And made their dove- wings tremble; And canst oppose to each malignant hour **Ethereal presence**; And the moon, **all silver-proud**, Might as well be in a cloud; If a cherub, **on pinions of silver descending**; ...**those silver lamps** that burn on high, Or of the distance from home's pleasant lair.

Наступним етапом дослідження було встановлення частотності прикметників у поезії Джона Кітса та визначення основних концептуальних доменів на основі їх частотності. Загальна кількість прикметників – 14 283 лексичні одиниці. Було встановлено співвідношення між частотою вживання та частотою епітетизації прикметника у контексті. Частотність та ступінь епітетизації встановили за результатами застосування конкордансу. Найчастотнішим прикметником з

найвищим ступенем епітетизації є прикметник *sweet*. Співвідношення частотності вживання та ступеня епітетизації десяти найчастотніших прикметників представлено у таблиці 2.

Результати свідчать про те, що прикметники з високою частотністю переважно мають високий ступінь епітетизації, за незначними винятками. Подібні підрахунки було здійснено для прикметників із середньою та низькою частотністю. Прикметники *silver, white, green, deep, clear, silent, cold, wild*, незважаючи на їхню середню частотність, мають високий ступінь епітетизації – переважно понад 80%: *All is cold Beauty; pain is never don; those enchantments cold; The grass, the thicket, and the fruit-tree wild; wild commotions; the gentle moon, and freshening beads; The silent-blessing fate, warm cloister'd hours; With music wing'd instead of silent plumes; silent happiness.*

Поетична мова – це мова художнього мислення та світобачення автора, мова з особливою організацією лексичного складу, емоційно-образна, естетично маркована. Завдяки своїй структурі та семантичному змісту, вона допомагає авторові досягти необхідної образності й емоційної вираз-

Таблиця 3

Співвідношення частотності вживання та ступеня епітетизації десяти найчастотніших прикметників

Прикметник	Частотність вживання	Частотність епітетів	Ступінь епітетизації
sweet	185	176	95%
old	178	5	2.5 %
fair	162	98	60.4%
great	151	34	22.5%
soft	135	128	94.8%
bright	135	122	90.4%
gentle	91	76	83.5%
golden	91	73	80.2%
happy	85	43	50%
sad	79	30	37.9%

Джерело: розроблено авторами

ності у змалюванні поетичних картин. Більшість аналізованих прикметників виступають у функції постійного фіксованого епітета, який слугує загальною і водночас індивідуальною характеристикою означуваних об'єктів. Підрахунки засвідчили, що домінантними концептуальними доменами, які художньо означаються за допомогою прикметників у поезії Кітса є:

Сфера сенсорних відчуттів – епітети на основі синестезії: *how sweetly sad thy melody, as sweet a silence, sweet sounds, the sweetness Of thy honied voice, sweet dewy blossom, the soft lute, soft music.*

Сфера емоційного сприйняття та емоційного стану суб'єкта: *the sweet converse of an innocent mind, sweet privacy, Sweet Hope, sweet head, as sweet a silence, sweet rest, a sweet reprieve, faintness solemn, sweet, and slow, thy sweetest comforts, sweet enforcement and remembrance dear, fair dreams, fair sooth, your brightest looks, soft ease, soft-handed slumber, the soft luxury, gentle amity, a gentle luxury, The gentle heart, love's most gentle stream, her gentle soul.*

Абстрактні поняття, сфера релігійного, міфічного: *sweet poets, fair nymphs, heaven fair.*

Сфера суб'єктивної оцінки об'єкта поетичного зображення (колір, час, температура, світло, фізичні параметри тощо): *thy fair morning, fair dawn Of life, fair blossom'd boughs, fair day, her fair cheek more fair, those fair stars, fair trees, the bright mists, the bright waters, a bright casket of pure gold, soft shade, Soft breezes, gentle windings.*

Засобами створення емоційної атмосфери в поетичному контексті є метафоричні епітети. Вони є словесними прикрасами, які збагачують мову, вносячи в неї певну семантичну новизну. Кількісний аналіз свідчить про те, що найбільшою є група сенсорних епітетів, що становить приблизно 67% від загальної кількості метафоричних епітетів. Серед зображуваних об'єктів метафоричними епітетами автор здебільшого характеризує різноманітні аспекти сприйняття довкілля людиною – ліричним героєм, поетом. Спостерігаємо також незначну частотність епітетів-оксиморонів: *Her wild and timid nature, All is cold Beauty; those enchantments cold; Smiling and cold and gay pleasing woe.*

Висновки і пропозиції. У роботі на основі частотного аналізу із застосуванням програми семантичного аналізу текстів Tropes та програми-конкордансу Ant.conc. було визначено когнітивну та концептуальну функцію епітета у поезії Джона Кітса. Основою визначення авторської концептосистеми стало застосування кількісного аналізу лексичного наповнення поетичних

контекстів Джона Кітса. За допомогою програми було встановлено контексти мікроконцептів, що зазнають найвищої епітетизації. Найчастотнішими образними моделями, на основі яких створені поетичні епітети є: Людина – людина (фізичне, емоційне, поведінкове, соціальне); Людина – тварина; Людина – фізичний світ (параметри: світло, колір, температура); Людина – мистецтво (музика); Людина – людина (емоційне, поведінкове, соціальне); Людина – фізичний світ (параметри: речовина).

На основі прикметників утворено низку метафоричних епітетів та епітетів-персоніфікацій, а також епітетів, які входять до складу метонімій. Іменники, які отримують художнє означення, належать до різноманітних концептуальних доменів – природа, людина, абстрактні поняття, артефакти, мистецтво, світлові та кольорові ознаки об'єктів, фізичні явища, емоції, стани тощо. Було встановлено співвідношення між частотою вживання та частотою епітетизації прикметника у контексті. Результати свідчать про те, що прикметники з високою частотністю переважно мають високий ступінь епітетизації.

Отже, епітет займає суттєве місце у поезії Джона Кітса. Поет асимілює традиційні образні форми, сталі, фіксовані епітети, наповнюючи їх новими смислами в межах конкретних поетичних контекстів. Відповідно, частка асоційованих епітетів є вищою порівняно з унікально-авторськими епітетами. Стилєтвірною функцією наділені епітети, створені на основі художнього переносу прикметників *sweet, soft, bright*, які характеризуються найвищою частотністю та відображають ідестилістичні преференції до створення образів на основі принципу синестезії, переважання чуттєво-емоційного компонента у художньому сприйнятті дійсності.

Звернення лінгвістики тексту до кількісних методів та корпусних технологій пов'язана, окрім прагнення до вищого рівня формалізації мовних даних, до всеохопного аналізу та зіставлення великого об'єму мовних даних, яке допомагає дослідникам прийти до нових висновків про динаміку авторського стилю. Однак, статистичні параметри не є самоціллю аналізу художнього тексту. Адже художнє слово за своєю природою багатопланове. Його дослідження вимагає інтеграції різних дослідницьких підходів та вибору об'єкта аналізу.

Проведене дослідження може стати основою для укладання авторського словника епітетів та інших образних ресурсів, що сприятиме розвиткові не лише лінгво- та когнітивної поетики, а й ідеографічної лексикографії.

Список літератури:

1. Москвин В. Русская метафора. Очерк семиотической теории. Москва : ЛЕНАНД, 2006. 184 с.
2. Онопрієнко Т.М. Тропеїчні засоби реалізації прагматичної скерованості художнього тексту. URL: <http://eprints.zu.edu.ua> (дата звернення: 26.11.2021).
3. Романишин Н. Національна ідентичність в поезії англійського романтизму. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 536 с.
4. Словник епітетів української мови / заг. ред. С.П. Бибик, С.Є. Єрмоленко, Л.О. Пустовіт. Київ, 1998. 431 с.
5. Томашевский Б. Стилистика. Ленинград : Издательство Ленинградского университета, 1983. 204 с.
6. Evans, V. Cognitive Linguistics. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. 672 p.
7. Fauconnier, G., Turner, M. The way we think: Conceptual blending and the mind's hidden complexities. 2002. 440 p.

References:

1. Bybyck S.P. (ed.) (1998) *Slovnýk epitetiv ukrajinskoyi movy* [Dictionary of epithets in the Ukrainian language]. Kyiv. (in Ukrainian)
2. Moskvín V. (2006) *Russkaya metafora. Ocherk semioticheskoy teorii* [Russian metaphor. An Essay on the semiotic theory of metaphor]. Moscow: LENAND. (in Russian)
3. Onopriyenko T.M. *Tropeyichni zasoby realizaciyi pragmatychnoyi skerovanosti xudozhnogo tekstu* [Tropical means of realization of the pragmatic direction of the literary text]. Available at: <http://eprints.zu.edu.ua> (accessed 26 November 2021). (in Ukrainian)
4. Romanyshyn N. (2021) *Nacionalna identychnist v poeziyi anglijskogo romantyzmu* [National identity in the poetry of English Romanticism]. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoyi politexniky. (in Ukrainian)
5. Tomashevskiy B. (1983) *Stilistika* [Stylistics]. Leningrad: Izdatelstvo Leningradskogo universiteta. (in Russian)
6. Evans V. (2006) *Cognitive Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
7. Fauconnier G., Turner M. (2002) The way we think: Conceptual blending and the mind's hidden complexities.